

За работењето на затворските установи кај нас досега многу малку се анализирано и се полемизирало. Неколку пати Државниот завод за ревизија ги откриваше девијантните и криминогените активности на дел од раководните структури на казнено-поправните установи во земјава, но потоа никој не презеде конкретни мерки за откривање на поединците кои ги правеле валканите работи. Зошто? Кој кого штити? Колку извршната власт има удел во криминалот во затворите? Колку партиските интереси преовладувале над правдата? Последниве пет години наназад само се констатира, а никој не е посочен како виновник за загубите и за арамилакот во "Идризово", во "Шутка", но и во другите домови низ Републикава. Веројатно, некоја "голема глава" ги има вмешано прстите во целиот затворски бизнис, па затоа надлежните сè уште како риби молчат.

РЕВИЗОРИТЕ ОТКРИВААТ КРИМИНАЛ,
ДРЖАВАТА НЕ ПОСТАПУВА

РАКОВОДНИТ КРИМИНАЛЦ

ФАКТИТЕ НА РЕВИЗОРИТЕ САМО ЗА НА ХАРТИЈА

министрации, поранешни и сегашни, по малку наивно гледаа на тие проблеми и предупредувањата, кои пристигнуваа од централата на ЕУ. Никој досега од Владата и од Министерството за правда, кое е задолжено за решавање на проблематиката во таа област, не понуди проект за санирање на состојбите во еден од највиталните делови на правната држава. И не само што не се презедоа мерки, туку напротив, проблемите секојдневно се продлабочуваа и прераснуваа во сериозна општествена девијација. Но, Брисел реагираше само на очигледната и на фактичката состојба со притворените и со вработените во казнените установи. Брисел бараше поинакви услови за работа, бараше посодветен и попристоен живот на осудениците. Дали досега Европа реагираше на другите моменти од работењето на затворските домови кај нас? Дали побара контрола и ревизија на матните зделки на некои од раководствата, дали побара расчистување на политичките влијанија во тие случувања, стави ли акцент на криминалните тендери кои се распишуваат во корист на поединци, а на штета на државата?

Лошиот начин на работа во македонските затворски единици, пред сè, во најголемите во "Идризово" и во "Шутка", своевремено го констатира и Државниот завод за ревизија, кој на виделина изнесе низа слабости во почитувањето на статутот за работа на установите. Имено, уште во 2003 година државниот ревизор открива низа неправилности во работењето на Посебната организација (П.О.) "Економија" при КПД "Идризово", каде се посочени слабости во системот на управувањето.

1. П.О. "Економија" при КПД "Идризово" не е запишана како стопанска единица во трговскиот регистар, односно Казнено-поправната установа сè уште нема поднесено пријава за пререгистрирање на стопанската единица во трговскиот регистар, во функција на нејзино евидентирање како стопански субјект, спротивно на Законот за трговски друштва и Законот за извршување на санкциите. Со ваквиот начин на организација не е обезбедено разграни-

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Една од бројните забелешки кои Брисел ги упатуваше на адреса на Скопје беше и состојбата во македонските затвори. Условите во кои престојуваат затворениците и условите во кои работи персоналот на казнено-поправните установи се далеку под европските стандарди. Македонските ад-

СКИТЕ ЗАТВОРИ

чување на одговорностите во раководењето со Органот на Управа и со стопанските единици, кои треба да имаат статус на самостојни правни лица.

2. П.О. "Економија" при КПД "Идризово" не води аналитичка евиденција по групи на материјални средства, поради што ревизијата не беше во можност да ја верификува усогласеноста на аналитичката со синтетичката евиденција и пописот.

3. Ревизијата утврди дека во рамките на сметката побарувања од купувачи се води аналитичка картица - приватни лица, чие салдо изнесува 283.000 денари, а за кои не се води посебна евиденција по лица, име и презиме на физичкото лице, основот по кој е задолжен и остатокот кој не е платен ниту, пак, пописната комисија го утврдила истото. Истата констатација се однесува и за аналитичката картица обврски за примени аванси под назив - разво во износ од 227.000 денари.

МИТО И ЗА СЕКС

Криминалот меѓу вработените во затворските установи е одамна позната појава. Мито земаат стражари, надзорници, медицински работници. Се внесува дрога со знаење на затворските чувари, а притоа тие добиваат соодветен надоместок за да замижат пред чинот на доставувањето на пратката. На тој начин, и дел од вработените се вмешани во бизнисот со дрога. Понатаму, доколку еден затвореник сака секс со неговата партнерка, која доаѓа како посета, тогаш на некој од обезбедувањето затвореникот треба да му плати од 100 до 300 евра за почести секс-видувања. Мито се зема и за внесување алкохолни пијалаци и за цигари. Надлежните тоа го знаат, но ништо не преземаат.

Е ЛИЦА ПОГОЛЕМИ И ОД ОСУДЕНИТЕ

"Ако имаш пари, во затворот можеш да внесеш што сакаш и тоа во неограничени количества. Некогаш ќе му платиш директно на вработениот, а некогаш на некој затвореник, кој е поблизок со него или соработува со вработениот. Сè се внесува од мобилни до цигари, алкохол, дрога, се плаќа за да те пуштат некој ден, па и за да избегаш, дури и ако сакаш оружје да внесеш. На пример, за да излезеш преку ѕид треба да платиш околу 3.000 денари. Некој оди на викенд два пати месечно, а друг не оди воопшто затоа што нема да плати. Парите ги зема надзорникот".

поранешен затвореник

4. Ревизијата констатира несоодветно спроведени книжења на даночниот долг или побарување во случаи кога се врши корекција на ДДВ преку поднесување на исправка на аконтативната пријава за одреден пресметковен - даночен период, при што во книговодствената евиденција се спроведуваат книжења на целите износи искажани во исправката на аконтативната пријава наместо да се книжи само разликата од едната до другата аконтативна пријава, што предизвикува нереални состојби на крајот на годината.

5. Севкупната сметководствена документација што е предмет на книжење не е проверена од одговорно лице, шеф на сметководство во финансиско - сметководствена служба или раководител на одделението за финансиско материјално работење. Вакви лица, кои ќе бидат одговорни за организирање и изготвување финансиски извештаи по годишни сметки на Органот на Управа и стопанските единици, не се назначени во Казнено-поправната установа "Идризово" за 2003 година.

6. Ревизијата констатира незаконски остварен приход во вкупен износ од 1.960.000 денари (се набавувала нафта за земјоделската механизација, се про-

Анализа

давале употребувани вреќи од некој млин, потоа се продавало јунешко месо без притоа истото да се евидентира, откриен е незаконски остварен приход во износ од 445.000 денари стекнат од работно ангажирање на осудени лица надвор од установата и сл.).

Државниот завод за ревизија како заклучок на својот извештај за 2003 година констатира дека финансиските извештаи на П.О. "Економија" при КПД "Идризово", Скопје, неистинито и не-објективно ја претставуваат финансиската состојба и резултатот од финансиските активности и нејзините парични текови се во спротивност со важечката

КРИМИНАЛОТ ГО ИМА И ЗАД И ПРЕД РЕШЕТКИТЕ

"Вистинско огледало за демократијата на една земја е тоа што ќе се види во затворите. Република Македонија во рамките на можностите треба да овозможи што е можно подобри услови за издржување на казната на осудените лица. Всушност, постојат и меѓународни стандарди на овој план, кои претставуваат и обврска за нашава земја и кои треба да ги почитуваме".

Бранко Црвенковски

законска регулатива. Извештајот е потпишан во август 2004 година од Танка Блажевска, како овластен државен ревизор.

Слични се состојбите и во наредните години. Во стопанските единици "Препород" и "Економија", кои функционираат во рамките на КПД "Идризово", констатирано е прекршување на низа закони, ненаменско трошење пари, сомнителни набавки и друго. Криминалното работење го спроведуваат токму раководните лица на затворската установа.

КОЈ ГИ УКРАДЕ ВОЗИЛАТА?

Ревизорите откриваат дека во 2005 година биле исплатени 34 милиони денари за реконструкција на крак во зграда на КПД "Идризово" на ГП "Бетон", врз основа на договор од 2004 година и дека иако градежните работи не биле завршени на време, на градежната фирма ѝ биле фактурирани дополнителни 2,7 милиони денари. Ревизорите имаат забелешки и за исплатените отштети бидејќи не можеле да видат по кој основ се исплатени, за парите за Акаде-

мијата за обука на судии и обвинители и за исчезнати возила од Министерството за правда. Поранешната министерка за правда, Мери Младеновска-Горѓиевска, која раководеше во тој период, тврди дека извештајот е тенденциозно направен за политички и морално да ја дискредитира. Според неа, немало ревизија за состојбите во 2004 година, а целата документација била однесена. Во тој период исчезнале и возила од Министерството, кои сè уште не се најдени. Едно од тие возила добива Управата за извршување санкции. Кој го има украдено никој не знае. Новите поставени кадри се сомневаат во претходните и доколку ги прашате, ќе речат дека кога дошле на функцијата возилата таму ги немало. Кој денес вози "алфа ромео"? Мери и министерот Михајло Маневски би требало да знаат.

МЕКИ КРИТИКИ ЗА ПОСТКОМУНИСТИЧКИТЕ ЗАТВОРИ

Претставници на Советот на Европа констатираа дека состојбата во македонските затвори е лоша. Несоодветен третман на затворениците, недозволиви услови за престој и сл. Но, сепак, генералната оценка е дека таква била ситуацијата во речиси сите посткомунистички земји. Тоа е доволен аргумент за да можат домашните правосудни органи и затворските одделенија да објаснат дека земјата не заостанува по ништо од другите земји од регионот. Напротив, тие се бореле за натамошно подобрување на состојбите, се издвојувале повеќе средства за изградба на нови затворски домови, со што ќе се намали преоптовареноста и преполнетоста на келиите. Уште да може некој еднадвор да им изврши ревизија на склучените зделки и на распишаните тендери за набавка, тогаш Брисел веројатно нема да ја поистовети Македонија со посткомунистичкиот блок, туку со латиноамериканските полудемократии.